

У новым выпуску рубрыкі "Даніна памяці" выступае наша калега па пісьменніцкай арганізацыі, маладая беларуская паэтэса Вікторыя Смолка са сваёй светлай згадкай пра Ігара Васільевіча Жука (13 чэрвеня 1957 – 30 чэрвеня 2017), беларускага літаратуразнаўца, літаратурнага крытыка і гісторыка літаратуры, прафесара Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы, дарагога чалавека і мудрага настаўніка.

“...Усё не паспяваю Вам сказаць...”

“А гэта не з цыклу вершаў, прысвечаных ледзь не блокаўскай “таёмнай незнаёмцы”?” – запытаў Ігар Васільевіч у адказ на маю чарговую паштоўку “з вершаняткавай дзюбкі”, што з восеньскай маскоўскай імпрэсіі “Хачу заплакаць ад душы тваёй, такой любімай, зразумелай, тонкай...”. Можа, дзіўна, але я не магла іначай, не магла не дзяліцца святлом душы, якое так зорка бачыла, не магла не адпускаяць вершаваных птушанят з сонечным промнем добра ў дзюбцы. І тут было неабавязковым дачакацца пэўнага каляндарнага свята, ліставаліся мы кожны тыдзень ці нават часцей. Нагода творчая не пакідала! Вершаня ў “пялюшках аблачын” народзіцца – гэта ўжо свята, але кволым крыльцам хутка выпявае патрэба вучыцца лётаць, каб узляцець высока, самастойна можна разбіцца, а хто падхопіць, парупіцца і навучыць, калі не духоўныя бацькі, творчыя анёлы-ахоўнікі?!

Ігара Васільевіча я палюбіла, як духоўнага, творчага бацьку. Бласлаўляючы мае вершаняты на самы высокі палёт у паднебнай прасторы, ён, як ніхто іншы, мог пачуць і адчуць правільна, геніяльна: не так, як настаўнік па літаратуры, прафесар з універсітэта, але больш тонка і глыбока – як настаўнік па жыцці: “Вы пішаце не так, як думаю я. Вы творыце ўсё іначай, Вам іначай бачыцца свет, і само слова вы таксама чуеце і адчуваеце іначай ад мяне. Але заўсёды – таленавіта. І гэта выдатна. Але таленту таксама патрэбна вялікая, для простага смертнага прафесара непасільная праца. Гэта таксама я Вам не стамляюся паўтараць...”. Таму, паклаўшы толькі народжаны паэтычны радок у вершаняткавую дзюбку, найперш адпускала да Ігара Васільевіча. А ён маю традыцыю з паштоўкамі, кожны ліст “з вершаняткавай дзюбкі”, называў не проста вершам, але паэмай: “Мілая Вікторыя! Пакласці ліст у “дзюбку вершаняці” – гэта нават не верш. Гэта цэлая паэма. І, можа, нават эпічная ці драматызаваная...”. Цешылася душа, калі ў адказе прылятала ўзнёсла-запаветнае “здорава!”, не апускала крылаў на бясцэннае: “Не

спяшайцеся, Віка, старайцеся “дабраць” верш да канца па кожным слоўцу – як можна менш прадбачаных хадзоў. Усё – як і спазнанае ўпершыню любое пачуццё – мусіць быць утрапёна нечаканым. У Вас такая нечаканасць фармуе фінал верша, для чаго ён уласна і пішацца...” – і, праўда, старалася не спяшацца, але ўсё роўна спяшалася, бо толькі з большай сілай прасвечвалася душа ў высокім жаданні палёту!

Часта мае паштоўкі з вершаняткавай дзюбкі “агучваліся”: самым блізікім я чытала іх па далькажыку, па мабільным тэлефоне – маёй дарагой школьнай настаўніцы па беларускай мове і літаратуры Святлане Станіславаўне Барысік (таксама студэнтка-дыпломніца Ігара Васільевіча) і маім творчым анёлам-ахоўнікам. Тэлефанавала, чытала вершы. Цяпер узгадваю той незвычайны званок Ігару Васільевічу на пачатку яго апошняй зімы 2017, віншавала з Нараджэннем Хрыстовым. А родны голас мне адказаў: “Ведаю, што маеш творчую маму, апека яе зоркага сэрца з табой, але і я буду тваім Ахоўнікам, каб не дапусціць парэзаў аб жорсткую рэчаіснасць, бо расці адной вельмі складана...”.

Цікава і невыпадкова, што Ігар Васільевіч звяртаўся да мяне і на Вы, і на ты. Неверагодна мудры, ўмеў звярнуцца на роўных і з вялікім шанаваннем. Умеў разумець, бачыць не толькі вачыма, але і сэрцам, акружыць па-сапраўднаму шчырай, непаўторнай бацькоўскай апекай. Самотна і вельмі пранізліва “сярод усяе агромістай, задзіраста-гарлапаннай плоймы ўсялякіх “ - істаў””, чулася з яго вуснаў: “Выбачайце, калі ласка. Усё не паспяваю Вам сказаць!”. Гэтая фраза прагучала і ў лісце ад 28.06.2017, за два дні-імгненні да апошняга высокага палёту ў паднебнай прасторы яго высокай душы, светлай душы летуценнага рамантыка, зямнога анёла і нябеснага чалавека... “Усё не паспяваю Вам сказаць! Бачыў падборку Вашых вершаў у “ЛіМе”. Асабліва мне запала “душа”, што кіруецца за “сінім цягніком” “па скрыжальных рэек”...

*Бялёсую бярозку абдымаю,
Распальваю, раскрыльваю душу,
Лісток зялёны за руку трымаю,
Не адлятаць да выраю прашу...*

*Але не гоіць голас мой, не грэе –
Праменьчыкі бярозавых лісткоў
Зрываюцца і па скрыжальных рэек
Бягуць услед за сінім цягніком...*

Відаць, так задумана Богам, што птушка вучыць сваё птушанятка лётаць. Дзіцянятка адчувае спакой і абароненасць, калі вялікае, моцнае і вельмі надзейнае крыло раскрываецца над яго галоўкай. Заўсёды вялікае, моцнае і вельмі надзейнае крыло духоўнага бацькі Ігара Васільевіча падтрымлівала і падтрымлівае мяне ў самых няпростых хвілінах, калі не стае духоўных сіл, мудрасці не здавацца. Хочацца шырока заплюшчыць вочы, каб засяродзіцца, запаліць ў сардэчным храме свячу любові, а пасля тварыць таемную, ціхую, простую – самую сапраўдную малітву... Тварыць малітву, тварыць, каб быць пачутай... А яны абавязкова пачуюць, нашы чулыя анёлы-ахоўнікі, пачуюць і прыносяць Богу слова чыстасардэчнае на сваіх верных крылах. Таму перад кожным сваім выступленнем, асабліва, калі прымаю ўдзел у навуковых канферэнцыях, калі трэба зрабіць выбар, калі пакутую ў ваганнях, як быць, як рухацца далей, каб гэта “далей” было высокім, каб дастойна вытрымаць галоўны іспыт на вернасць – запальваю свячу любові ў сардэчным храме. І пакуль гарыць свяча, твару малітву з адной думкай: “Будзе воля Божая – атрымаецца, складзецца, здолею, то няхай мой сціплы крок далей-увывы будзе прысвечаны любові да жыцця, любові да ўсіх, хто з’яўляецца часцінкай майго лёсу,

майго часу, майго сэрца – усім мудрым настаўнікам, зямным ахоўнікам – Вам, Ігар Васільевіч...” І адразу спакайней, святлей, з’яўляецца ўпэўненасць, што ўсё будзе добра, а мой анёл-ахоўнік, творчы тата, ізноў пачуе і пакладзе на сэрца правільную думку, тое Слова, што не паспеў сказаць, дасць мне духоўным скарбам, і я прыму, зберагу, пранясу праз усё сваё жыццё, як Доўг, як Дар...

Вікторыя СМОЛКА

На фота: І.В.Жук і В.Смолка. 2017 год.

